

укладання угоди; визначено важливе для ідеології всього законодавства про угоди про розподіл продукції положення про первинність примірника угоди на українській мові перед примірникам на інших мовах; конкретизовано правове становище оператора угоди про розподіл продукції щодо інших сторін угоди (інвесторів), який за законодавством отримав організаційно-господарські повноваження; удосконалено склад витрат інвестора (інвесторів), що підлягають відшкодуванню.

Список літератури:

1. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14 вересня 1999 р. № 1039-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 44. – Ст. 391.
2. Федеральный Закон «О соглашениях о разделе продукции» от 30 декабря 1995 г. № 225-ФЗ // Собрание законодательства Российской Федерации. - 1996. – № 1. – Ст. 18.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
4. Коморний О.І. Договір про розподіл продукції: цивільно-правові аспекти: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О.І. Коморний ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2006. – 20 с.
5. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2404-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 524.

*Саркісова Т.Б. к.ю.н., ас.
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ІНСТИТУТУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЕМЕЛЬНІ ПРАВопорушення в контексті АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

Відповідно до ст. 51 Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і Європейським Союзом та державами-членами від 14 червня 1994 року, Україна взяла на себе зобов'язання вживати заходів для поступового приведення національного законодавства у відповідність до законодавства Європейського Співтовариства у визначених сферах, тобто адаптувати національне законодавство до вимог законодавства Європейського Союзу. До

сфер адаптації належить, зокрема, і охорона довкілля, в тому числі земель, що впливає з положень Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 року. Одне з провідних місць в правовій регламентації охорони довкілля ЄС посідає інститут екологічної відповідальності.

Слід зауважити, що європейське законодавство спрямоване на боротьбу з екологічною злочинністю, тому адаптація інституту юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства торкатиметься, передусім, земельних правопорушень екологічного спрямування, тобто тих, які заподіюють шкоду земельній ділянці як природному ресурсу⁹⁵.

Основу системи екологічної відповідальності в європейському праві становить **Директива Європарламенту та Ради Європи 2004/35/ЄС про екологічну відповідальність з метою попередження та ліквідації екологічної шкоди від 21 квітня 2004 р.** (надалі - Директива 2004/35/ЄС) [1].

Директива 2004/35/ЄС передбачає покладення на оператора⁹⁶, діяльність якого заподіяла або несе ризик заподіяння екологічної шкоди⁹⁷, фінансової відповідальності⁹⁸ по проведенню превентивних заходів з метою зниження ризику нанесення шкоди навколишньому середовищу, та відповідальності за ліквідацію нанесеної шкоди, в тому числі землі. Відповідно до ст. 2 п. «с» під екологічною шкодою землі (land) слід розуміти пряме або опосередковане забруднення землі, що створило значний ризик негативного впливу на здоров'я

⁹⁵ Оскільки питання права власності на землю та права землекористування відповідно до ст. 295 Договору про заснування ЄС, Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженої Законом України від 18 березня 2004 року, безпосередньо не входять до сфери *acquis communautaire*, тому правова регламентація земельних правопорушень майнового характеру не підлягає адаптації.

⁹⁶ Відповідно до п.6 ст. 2 Директиви 2004/35/ЄС під оператором слід розуміти будь-яку фізичну або юридичну, приватну або публічну особу, яка керує або контролює діяльність, або, де це передбачено національним законодавством, якій було делеговано економічні вольові повноваження щодо технічного функціонування цієї діяльності, включаючи власника дозволу цієї діяльності або особу, яка реєструвала. Таке доволі складне та запутане визначення насправді включає 3 види суб'єктів: 1) власники; 2) керівні органи; 3) кредитори.

⁹⁷ Види діяльності, якими займаються оператори та відповідно на яких розповсюджується дія Директиви 2004/35/ЄС, встановлені в Додатку III. При цьому за країнами залишається право доповнювати даний перелік.

⁹⁸ Фінансова відповідальність полягає в покладенні на оператора обов'язку здійснити витрати на 1) попередження прояву ризику або 2) ліквідації негативних наслідків прояву ризику. В деяких випадках допускається виконання цього обов'язку органом державної влади, однак по тексту Директиви 2004/35/ЄС неодноразово підкреслюється, що навіть в такій ситуації, витрачені кошти в кінцевому випадку має бути стягнуто з оператора.

людини внаслідок прямого або непрямого потрапляння в/на/ під землю речовин, препаратів, організмів та мікроорганізмів.

Основною метою Директиви 2004/35/СЕ є продовження утвердження режиму «суворої відповідальності» на основі європейського принципу «забруднювач платить» в рамках негативної форми юридичної відповідальності та розвиток позитивної форми юридичної відповідальності.

Вищезазначені форми відповідальності базуються на трьох основних принципах: принцип попередження шкоди, принцип «забруднювач платить» та принцип невідворотності відповідальності.

З метою підвищення ефективності інституту юридичної відповідальності за забруднення землі, першочергове значення Директивою надано **принципу попередження шкоди**.

Принцип попередження шкоди, в тому числі в сфері довкілля, базується на положеннях Всесвітньої хартії природи, схваленої Генеральною Асамблеєю ООН 1982 р. та знайшов відображення в багатьох нормативних актах Європейського Співтовариства. Зокрема, ст. 174 Договору про ЄС 1987 р., яка визначила принцип превентивних заходів (діяльність співтовариства спрямована на попередження шкоди навколишньому природному середовищу) та принцип перестороги – в 1993 р., які змістовно не відрізняються один від одного.

Відповідно до п. 3 Преамбули Директиви 2004/35/СЕ, однією із основних цілей Директиви є попередження та зменшення шкоди. Її досягнення, в першу чергу, забезпечується покладенням на оператора обов'язку вживати превентивні заходи, орієнтовний перелік яких визначений в ст. 5 та може бути доповнений більш суворими заходами за рішенням країн-учасниць. Крім того, на спеціально уповноважений орган держави покладається обов'язок по контролю за вжиттям оператором всіх необхідних запобіжних заходів, або самостійне їх впровадження з майбутнім відшкодуванням витрат.

По-друге, ст.18 покладає на суб'єктів господарської діяльності обов'язок приймати заходи по мінімізації ризиків фінансової відповідальності, в тому

числі шляхом стимулювання розвитку інструментарію фінансової безпеки для ефективного виконання фінансових зобов'язань, що випливають з Директиви (передусім страхової та інших форми фінансового забезпечення).

Принцип попередження шкоди поступово знаходить своє закріплення і в чинному законодавстві України. Так, зокрема, ст. 104 ЗК України закріплює за власниками та землекористувачами право вимагати припинення діяльності на сусідній ділянці, здійснення якої може призвести до шкідливого впливу на здоров'я людей, тварин, повітря, земельні ділянки та інше, а ст. 167 ЗК України містить заборону провадити господарську та іншу діяльність, яка зумовлює забруднення земель і ґрунтів понад встановлені ГДК небезпечних речовин.

З набуттям чинності Закону України від 04.06.2009 № 1443-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження родючості ґрунтів» передбачено вимогу щодо використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва відповідно до розроблених та затверджених в установленому порядку проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь.

Ст. 282, 293 ЦК України передбачають, що діяльність фізичної та юридичної особи, яка завдає шкоди довкіллю, може бути припинена за рішенням суду, а ст.45 Закону України «Про охорону земель» передбачає припинення, обмеження, тимчасову заборону (зупинення) діяльності підприємств, установ та організацій в разі виявлення фактів забруднення ґрунтів небезпечними речовинами.

Щодо власників об'єктів підвищеної небезпеки, то обов'язок вживати заходів, направлених на запобігання аварій та захист людини і довкілля від їх впливу встановлено і в ст.8 Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».

Принцип необхідності вживати запобіжні заходи визначені і в Конституції України (ст.ст. 16, 50, 66), а також ст.ст.3, 9,10, 12, 41, 68, 69 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Принцип попередження шкоди знаходить своє продовження в іншому принципі – «забруднювач платить». Покладення на оператора відповідальності згідно з принципом «забруднювач платить» забезпечує підвищену відповідальність суб'єкта при провадженні ним господарської діяльності з підвищеним екологічним ризиком (п.2 Преамбули) та є засобом досягнення основної мети Директиви 2004/35/СЕ - побудови моделі попередження та ліквідації екологічної шкоди за розумні витрати для суспільства

Принцип «забруднювач платить» є одним з найважливіших принципів екологічної відповідальності в сфері охорони довкілля, який закріплений на міжнародному рівні, зокрема, в Декларації по Середовищу та Розвитку 1992 р. в Ріо-де-Жанейро (п.13, 16). Зміст цього принципу полягає в покладенні на оператора обов'язку вжити необхідних заходів по попередженню та ліквідації екологічної шкоди або ризику її заподіяння, а в разі його невиконання - притягнення оператора до фінансової відповідальності.

В науковій літературі висловлюється думка, що даний принцип фактично започатковує основу для введення системи штрафів за екологічне правопорушення [2, с.756].

Однак виходячи зі змісту ряду положень Директиви, механізм відповідальності, побудований на принципі «забруднювач платить», може бути ефективним лише за певних умов, серед яких: 1) можливість ідентифікації забруднювача (забруднювачів); 2) реальна, тобто така, що може бути обрахована, шкода та 3) встановлений причиннево-наслідковий зв'язок.

На країни – члени ЄС ст. 11 Директиви покладається обов'язок визначити уповноважений орган, відповідальний за виконання вимог Директиви, завданням якого є ідентифікація відповідального забруднювача та визначення необхідних відновлювальних заходів, які він має застосувати. Саме цей орган

вирішує питання про застосування чи ні комплексу відновлювальних заходів, якщо забруднювач не ідентифікований або є банкрутом (ст.8).

В свою чергу Директива передбачає два режими відповідальності. *Перший* застосовується до суб'єктів (операторів), які займаються еконебезпечними видами діяльності, визначеними в Додатку III Директиви. Відповідно до цього режиму на оператора покладається відповідальність незалежно від його вини, за виключенням випадків, визначених Директивою⁹⁹.

Другий режим відповідальності розповсюджується на всі інші види діяльності, які не передбачені в Додатку III Директиви: оператор такої діяльності буде нести відповідальність виключно за наявності в заподіянні шкоди його вини у формі умислу або необережності.

Очевидно, що «відповідальність без вини» встановлена для суб'єктів, які наділені спеціальною правосуб'єктністю, що виникає у зв'язку зі здійсненням такої господарської діяльності, яка несе реальну загрозу виникнення надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру.

Національне екологічне законодавство визначає таких суб'єктів в ч.3 ст. 66 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», ст. 1 Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» та в Переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України №554 від 27 липня 1995 р. Спеціальна правосуб'єктність таких осіб частково відображено і в спеціальних законах, що регулюють конкретний вид екологічно небезпечної діяльності: Закон України «Про пестициди та агрохімікати» від 2 березня 1995р., Закон України «Про відходи» від 5 березня 1998 р., Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами» тощо.

⁹⁹ Оператор звільняється від обов'язку нести фінансову відповідальність, якщо доведе, що екологічна шкода або її ризик а) спричинена третьою стороною та сталася незважаючи на те, що всі запобіжні заходи безпеки були здійснені або б) є наслідком виконання обов'язкового наказу органу державної влади (ст. 8 п. 3). Крім того, держава може звільнити оператора від витрат по ліквідації екологічної шкоди, коли оператор доведе, що його діяльність пов'язана з речовиною, щодо використання якої відсутні відомості про можливість спричинення небезпечних наслідків (ст. 8 п.4).

Режим суворой відповідальності таких суб'єктів господарської діяльності, що заподіюють або несуть ризик заподіяння шкоди, закріплений в ст. 1187 ЦК України та в Законі України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».

Національне законодавство України реалізувало принцип «забруднювач платить» лише в частині покладення обов'язку понести витрати на необхідні відновні заходи¹⁰⁰, залишивши поза увагою витрати на запобіжні заходи.

З огляду на зазначене, ми приєднуємось до позиції Мірошниченка А.М. щодо необхідності "послідовного впровадження в законодавство принципу "забруднювач платить", що потребує масштабних змін у законодавстві"[4, с. 636].

Основний принцип Директиви «забруднювач платить» підкреслено також *принципом невідворотності екологічної відповідальності*.

Відповідно до даної Директиви відповідальність мають нести як оператор, так і органи публічної влади, які мають створити такі умови, за яких даний суб'єкт не уникне відповідальності.

Якщо не можна визначити оператора, діяльність якого заподіла шкоду, або є підстави для звільнення оператора від відповідальності, уповноважені органи влади зобов'язані самостійно вжити необхідних заходів¹⁰¹.

Директивою (ст.4) передбачені ряд випадків, які складають виключення з цього правила. Зокрема, коли має місце так зване дифузійне забруднення, тобто коли неможливо ідентифікувати відповідальну сторону, внаслідок діяльності декількох джерел забруднення (наприклад, автомобільним транспортом),

¹⁰⁰ Вважається, що вирішуючи спори про відшкодування власникам землі й землекористувачам шкоди, заподіяної забрудненням земельних ділянок та іншими порушеннями земельного законодавства, суди мають виходити з того, що відповідно до ст. 156 ЗК України, ст. 1166 ЦК України така шкода відшкодовується у повному обсязі.

¹⁰¹ В ЄС накопичено певний досвід роботи по різним моделям спільних компенсаційних схем, створених на державному рівні. Так, наприклад, урядом Швейцарії було створено фонд для фінансування відновлення покинутих забруднених ділянок, який поповнюється за рахунок встановленого податку на сміттєзвалища. В Німеччині в землях Гессен (на базі добровільної співпраці між промисловістю, владою землі та органами місцевого самоврядування), Баден-Вюртемберг, Рейнланд-Фальц, Баварія та Нижня Саксонія компенсаційні схеми використовуються для різних операцій по утилізації небезпечних відходів. Спільним є те, що внески для всіх підприємств визначаються залежно від об'ємів відходів, що виробляються конкретною галуззю [5, с. 25].

забруднення пестицидами ґрунтових вод внаслідок порушень правил їх застосування при веденні сільського господарства тощо.

Невідворотність відповідальності за порушення вимог екологічного законодавства встановлено і в ст. 41 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Директивою окремо визначено порядок відшкодування шкоди, заподіяної земельним ресурсам. Для визначення розміру шкоди землі пропонується використовувати процедуру оцінки ризиків, за якою визначається негативний вплив на здоров'я людини. Відповідно до ст.11 Директиви обов'язок оцінити розмір шкоди та визначити необхідні заходи щодо її ліквідації покладається на компетентний орган.

В Додатку II (п.2) Директиви передбачено, що ліквідація шкоди землі має бути забезпечена, як мінімум, ліквідацією забруднюючих речовин або зменшенням їх кількості з метою усунення ризику негативного впливу на здоров'я людини. В свою чергу оцінку ризиків пропонується визначати зважаючи на характеристики та функції ґрунту, тип та концентрацію шкідливих речовин, препаратів, організмів та мікроорганізмів, їх небезпечність та можливість розповсюдження. Крім того, має враховуватись і можливість природного відновлення ушкодженої ділянки.

Директива передбачає різні відновлювальні заходи залежно від типу забруднення. Щодо забрудненої земельної ділянки, то її очищення слід проводити до тих пір, поки вона не перестане створювати загрозу для здоров'я людини. В разі, коли забруднена ділянка не може бути відновлена, має бути розширено (в тому числі і по площі) іншу, розташовану поряд та рівнозначну за екологічною цінністю земельну ділянку.

Отже, порівняльний аналіз вітчизняного та зарубіжного нормативного регулювання питань екологічної відповідальності та компенсації шкоди землі в результаті господарської та іншої діяльності, дозволяє вказати на необхідність врахування ряду положень директив, що буде сприяти побудові в Україні європейської моделі фінансової відповідальності за земельні правопорушення.

1. Враховуючи європейський досвід вирішення питань, пов'язаних із заподіянням екологічної шкоди, слід зазначити, що при всіх позитивних моментах інституту екологічної відповідальності її ефективність залежить від рівня розвитку механізму фінансових гарантій¹⁰². Директива передбачає розробку до 2010 р. системи обов'язкових фінансових гарантій на випадок нанесення шкоди природному середовищу. При цьому страхування розглядається як найбільш доступна та універсальна форма фінансових гарантій. Тому для України, крім удосконалення інституту фінансової відповідальності необхідно приділяти особливу увагу формуванню реальної системи забезпечення її реалізації, одним із способів якої виступає екологічне страхування. Тому необхідним є встановленням правових основ його регулювання шляхом прийняття Закону України «Про екологічне страхування».

2. Особливу увагу необхідно приділяти питанню гармонізації методик оцінки екологічної шкоди, які повинні забезпечувати адекватну оцінку шкоди.

Методики оцінки шкоди, заподіяної земельним ресурсам, що діють в Україні¹⁰³, в цілому відповідають сучасним процедурам, закріпленим в європейському законодавстві. Застосований в них розрахунковий спосіб визначення розміру шкоди відповідає вимогам ринкової економіки та дає можливість відобразити реальний розмір заподіяної шкоди, що становить певні складнощі при застосуванні, наприклад, нормативного методу у зв'язку з низькою достовірністю результатів оцінки такого роду розміру шкоди.

¹⁰² Світовий досвід свідчить, що в основному застосовується три основні способи відшкодування шкоди, заподіяної антропогенним впливом довкіллю: за рахунок коштів державного бюджету, за рахунок власних коштів постраждалих та винних у заподіянні шкоди, та коштів, акумульованих страховим бізнесом. З кінця 70-х років в країнах ЄС та США діє спеціальна система страхування екологічних ризиків.

Крім того, серед можливих інструментів фінансування відшкодування шкоди розглядалось створення спільного компенсаційного фонду на випадок неможливості визначити винного або при поступовому накопиченні шкоди тощо. Такі фонди пропонувалось формувати як галузеві фонди з регулярних платежів підприємств окремої галузі промисловості. В разі нанесення шкоди витрати, необхідні для реабілітації забруднених об'єктів, покривалися б за рішенням правління такого фонду. Таким чином, вважалось, що витрати по компенсації будуть розділені між підприємствами та здійснюватимуться без затримок на тривалі юридичні процедури визначення конкретного винного або винних. Спільний фонд, зазначалось, був би ефективним і на випадок неплатоспроможності відповідальної сторони [5, с.91].

¹⁰³ Методика визначення розмірів шкоди, зумовленої забрудненням і засміченням земельних ресурсів через порушення природоохоронного законодавства, затверджена наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 27 жовтня 1997 р. №171, в редакції наказу від 4 квітня 2007 № 149; Постанова Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 року № 1098 "Про визначення розміру збитків, завданих унаслідок непроведення робіт з рекультивациі порушених земель".

Водночас, зазначені Методики не встановлюють механізму компенсації шкоди, заподіяної через забруднення земель, життю і здоров'ю людей. Доцільність такого врегулювання важлива для правових норм охоронного характеру, зважаючи, що Директивою 2004/35/ЄС регулюються питання компенсації шкоди, заподіяної землям, зокрема, ґрунтам, а через їх властивості – життю і здоров'ю людей, а також екологічним інтересам при обмеженні прав на землю при їх вилученні (викупі). Тому ліквідація шкоди ґрунтам має передбачати необхідність вжиття заходів таким чином, щоб забруднені ґрунти більше не містили значного ризику негативного впливу на здоров'я людини.

3. Не врахованим є положення Директиви 2004/35/ЄС щодо повного переліку шкідливих факторів, що можуть спричинити забруднення ґрунтів (пп. «с» п.1 ст. 2), що є важливим при кваліфікації такого правопорушення як забруднення ґрунтів [6]. Чинна редакція ст. 1 Закону України «Про охорону земель» та ст. 1 Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» передбачають, що забруднення ґрунтів має місце через накопичення шкідливих *речовин*, в той час як в Директиві 2004/35/ЄС в пп. «с» п.1 ст. 2 крім речовин, зазначаються й *сполуки, організми та мікроорганізми*.

4. Потребує врегулювання порядок юридичної відповідальності щодо «минулої екологічної шкоди», тобто шкоди заподіяної в результаті попередньої господарської діяльності, та так званої «накопиченої шкоди».

Таким чином, проведений аналіз європейського інституту екологічної відповідальності дозволяє стверджувати, що законодавство України достатньо наближене до правового регулювання інституту майнової відповідальності за земельні правопорушення.

В законодавстві України знайшло відображення як позитивна, так і негативна форми юридичної відповідальності. Режим суворої відповідальності за заподіяння шкоди земельним ресурсам знайшов відображення в Законі України «Про об'єкти підвищеної небезпеки». Національним законодавством визначені і особи, які несуть таку відповідальність (крім Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» це ст. 1187 ЦК України, Перелік видів

діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р.)

Знайшли відображення в національному законодавстві і основні принципи, на яких базується інститут екологічної відповідальності ЄС для запобігання та ліквідації наслідків екологічної шкоди землі: «забруднювач платить», принцип попередження шкоди, принцип невідворотності екологічної відповідальності. В той же час істотних змін потребує національне законодавство в частині впровадження принципу "забруднювач платить" щодо покладення обов'язку по фінансуванню витрат на запобіжні заходи.

4. Звертає на себе увагу тенденція, що складається в міжнародній судовій практиці щодо відповідальності держави за порушення законодавства в сфері охорони навколишнього середовища. Сьогодні масштаб відповідальності сучасної держави збільшується: навіть за ті явища, які 30-40 років тому відносились доктриною до дії непередбачуваної сили [7, с.118]. Держава виступає суб'єктом відповідальності у судових справах по екологічним спорам як тоді, коли має місце забруднення, з яким держава пов'язана безпосередньо, так і в ситуаціях, коли негативний вплив здійснюють приватні компанії в результаті відсутності належного регулювання.

Тому перед Україною, яка належить до індустріально розвинених держав, стоїть завдання вживати заходів по недопущенню заподіяння екологічної та екогенної шкоди та її компенсації у випадках, коли влада не змогла передбачити чи пом'якшити негативні наслідки.

Використані джерела та література:

[1] DIRECTIVE 2004/35/CE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 21 April 2004 on environmental liability with regard to the prevention and remedying of environmental damage [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:143:0056:0075:en:PDF>

[2] Право Европейского Союза: Учебник /Под ред. С.Ю. Кашкина. – М.: Юристь, 2004. – С. 756.

[3] Краснова М.В. Компенсація шкоди за екологічним законодавств вом України (теоретико-правові аспекти): монографія/ М.В. Краснова. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 439 С

[4] Мірошніченко А.М. Земельне право України: Підручник. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. – с. 636.

[5] Кінцевий звіт за результатами робіт, виконаних по Блоку 13 «Екологічна відповідальність та екологічне страхування» проекту ЄС «Гармонізація екологічних стандартів (ГЕС II) – Росія» // Проект ЄС «Гармонизация экологических стандартов (ГЕС II) – Россия». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.iprc-russia.org/public/cluster13/Final_Report_Cl.13PDF.

[6] Огляд стану адаптації законодавства України до aquis communautaire 2009 р.// Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства юстиції України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.sdla.gov.ua/img/oglyad_2009.pdf

[7] Князев М.А. Государство как субъект компенсации экогенного вреда: практика Европейского суда по правам человека// Государство и право, 2008, №11. – С.118.

*Коростахова І.М., к.ю.н., доцент,
головний спеціаліст-юрисконсульт
юридичного відділу
Дніпропетровської митниці Міндоходів України*

СПРОЩЕНА ПРОЦЕДУРА ЗНИЩЕННЯ ТОВАРІВ ПІД МИТНИМ КОНТРОЛЕМ (НОВЕ В МИТНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ)

Україною зроблено значні кроки на шляху до гармонізації вітчизняного законодавства щодо захисту прав інтелектуальної власності на митному кордоні із нормами Європейського Союзу (ЄС). В процесі підготовки України до вступу у Світову Організацію Торгівлі (СОТ) та після цієї важливої для України події, що відбулась у 2007 році, митне законодавство України зазнало суттєвих змін у напрямі розширення повноважень митних органів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності правовласників охоронюваних законом прав на об'єкти інтелектуальної власності, шляхом надання митним органам України права «ex-officio» [1]. Суттєвих змін зазнало митне законодавство України, в тому числі і в частині захисту прав інтелектуальної власності у зв'язку з прийняттям у березні 2012 року нового Митного Кодексу України (№4495-VI) [2].